

Project titel: Ecologisch herstel van het Vijvergebied Midden Limburg via een nauwe samenwerking tussen private en publieke partners en een Triple E aanpak.

Op 26 maart 2010 is in Heusden-Zolder het officiële startschot gegeven voor een bijzonder samenwerkingsproject rond natuurbehoud: het Life+ Triple E project. Het project zal in het Vijvergebied Midden Limburg de leefomgeving van Europees belangrijke diersoorten zoals de Roerdomp en de Boomkikker verbeteren. Aan het publiek wordt een boeiend verhaal verteld over de historie, de viskweek, de vijvers, het Europees belang van het gebied en over samenwerking. Het project is uniek in zijn soort omwille van de bijzondere samenwerking tussen de diverse betrokken partijen uit het gebied, publieke en private en in het bijzonder met de private landeigenaren. De term 'Triple E' wijst op de drie pijlers waarop dit project berust, nl. Ecologie, Economie en Educatie. Ook dit geeft een bijzondere dimensie aan het project. Life+ projecten zijn immers op de eerste plaats gericht op het herstel van natuurgebieden. Maar om deze herstelmaatregelen ook een maatschappelijk aanvaard draagvlak te geven, wordt ook gezocht naar een economische meerwaarde. En via het educatieve luik wordt geprobeerd om alle bezoekers te overtuigen van de belangrijke natuurwaarde van dit gebied zodat zij begrijpen waarom de herstelmaatregelen nodig zijn. De partners zijn er immers van overtuigd dat alleen zo een duurzame basis kan gecreëerd worden voor de verdere ontwikkeling van het gebied.

Situering van het projectgebied

Het project zal uitgevoerd worden in het Vijvergebied Midden Limburg of meerbepaald 'de driehoek' gevormd door de N74 Hasselt-Zonhoven ten oosten, de E314 ten noorden en het Albert kanaal ten zuiden. Het gebied omvat de grootste concentratie aan vijvers in België met onder meer de vijvers van Terlaemen en Vogelsanck. Ook het domein Kiewit dat ten oosten van deze driehoek ligt is opgenomen. Het volledige projectgebied beslaat zo'n 4.500 ha en situeert zich binnen De Wijers. Het project De Wijers kende op 12 februari haar startschot. Beide projecten zullen in nauwe samenwerking gebeuren.

Wat houdt het Life+ Triple E project precies in?

Het project heeft 5 hoofddoelen:

1. Ecologische verbeteringen gericht op Europees belangrijke soorten zoals de Roerdomp en Boomkikker en habitattypes zoals heide
2. Een nauwe samenwerking aangaan met de private landeigenaren in het gebied en met alle andere betrokken partijen
3. Volgens een Triple E aanpak te werk gaan, wat staat voor een versterkt samengaan van Ecologie, Economie en Educatie
4. Het brede publiek informeren over de inspanningen rond het behoud van de Europese natuur en biodiversiteit
5. Een voorbeeldproject zijn voor Europa over de samenwerking met private landeigenaren in het beheer van Europees belangrijke natuur(gebieden)

Met de steun van de Europese Unie (Life+) en een budget van 2,7 miljoen euro zal het project vier jaar lopen en aan de bezoeker zeker niet onopgemerkt voorbijgaan. Naast grootschalige terreinwerken zijn er ook heel wat communicatieve en educatieve acties voorzien.

Ecologische acties

Op het terrein zal de bezoeker merken dat er landschappelijk een aantal zaken zullen veranderen. Om de natuurwaarde van het gebied verder te verhogen zullen bijvoorbeeld aan meer dan 80 vijvers werken worden uitgevoerd zoals afgravingen, dijk- en oeverherstel en rietaanplanting. Het meest opvallende zal wellicht het openmaken van het landschap zijn waarbij op verschillende dijken, meer dan tien kilometer in totaal, bomen en struiken zullen worden verwijderd. Dit is belangrijk om enerzijds de dijken te beschermen tegen lekkage door wortelgroei en anderzijds om de vijver- en oevervegetatie opnieuw meer licht te bieden. Ook voor de Roerdomp zullen de vijvers zo toegankelijker worden omdat deze vogel open aanliegroutes nodig heeft. Verwacht wordt dat dankzij al deze dijk- en vijverwerken maar liefst 15 koppels Roerdomp in het gebied een geschikte broedplek zullen vinden en zo het voortbestaan van deze bijzondere soort in Vlaanderen en Europa beter helpen verzekeren. Naast deze grote vijverwerken zullen er ook kleinschaligere werken worden uitgevoerd voor de tweede doelsoort van het project, namelijk de Boomkikker. Deze zeldzame kikker met een opmerkelijke hoge aaibaarheidsfactor zal zijn toekomst verzekerd zien door het aanleggen en verbeteren van 20 geschikte voortplantingspoelen. Deze moeten open en zonnig zijn voor een goede opwarming en het water moet visvrij zijn om de overlevingskansen van de dikkopjes te

maximaliseren. Daarnaast zal er in de buurt van de poelen voldoende geschikt leefgebied worden voorzien, bestaande uit voornamelijk open, vochtige ruigtes. Tot slot zullen er ook in de zeer waardevolle natte en droge heidegebieden verbeteringswerken worden uitgevoerd zoals plaggen (afgraven van de bovenste laag) en terugdringen van overmatige houtopslag (bomen en struiken).

Communicatieve en educatieve acties

De inwoners en bezoekers van het gebied en de regio zullen maximaal op de hoogte worden gehouden van de inhoud en de voortgang van het project. Zo komt er bijvoorbeeld voor de werken van start gaan lokaal een speciale infovergadering en zullen er op de plaatsen waar werken worden uitgevoerd informatieborden worden geplaatst. Via de projectwebsite en de websites van de projectpartners zal het project ook volledig te volgen zijn. Er zal bovendien jaarlijks een projectkrantje aan zo'n 30.000 in- en omwonenden bedeed worden. Voor de bezoeker brengt het project nog wat extra troeven met zich mee, namelijk extra wandelpaden, kijkhutten en -wanden, webcams op bijzondere plaatsen, interactieve tentoonstellingen in de gemeente Zonhoven en op het domein Kiewit, aangepaste wandelkaarten, een extra parking, extra informatieborden, gespecialiseerde gidsenwandelingen en een educatiepakket voor scholen. Er zal ook een videodocumentaire worden gemaakt over het project dat op Europees niveau als voorbeeldproject zal rondgaan om mensen te inspireren nauwer samen te werken voor het behoud van de Europese natuurwaarden. Tot slot zullen ook twee Europese conferenties over het project worden georganiseerd.

Een unieke samenwerking

Het project is niet voor niets uniek te noemen. Het is de eerste maal dat een natuurbehoudproject van dergelijke omvang zoveel verschillende partijen verenigt en niet in het minst de groep van private landeigenaren. Maar liefst de helft van de natuurwerken zal uitgevoerd worden op privaat terrein. In totaal zullen 7 projectpartners acties uitvoeren in het project: De European Landowners' Organization asbl (ELO) neemt de coördinatie op zich en voert een groot deel van de communicatie acties uit. De vzw Ontwikkeling Vijvergebied Midden Limburg (OVML) staat in voor de contacten met de private landeigenaren en de ecologische werken die op hun terrein zullen worden uitgevoerd. Het Regionaal Landschap Lage Kempen (RLLK) voert enkele educatieve acties uit (een studie, een educatiepakket voor scholen, bijscholing voor gidsen, twee webcams in het gebied) en een aantal verbeteringen voor wandelaars (paden, borden, herkenningstekens en wandelkaarten). De vzw Limburgs Landschap zorgt voor enkele ecologische verbeteringswerken die gericht zijn op voornamelijk de boomkikker en natte en droge heide. De stad Hasselt zal op domein Kiewit enkele vijvers ecologisch verbeteren en een educatieve tentoonstelling over Natura2000 openen voor het brede publiek. De gemeente Zonhoven vertelt het verhaal van de bijzondere rol van viskweek in het gebied via een tentoonstelling en een wandelparcours rond de viskweekvijvers. Tot slot zorgt het Agentschap voor Natuur en Bos voor de uitvoering van de andere helft van de ecologische acties. Het ANB zal ook instaan voor de monitoring, de ecologische studies, het beheerplan, een studie rond communicatie, de extra parking en kijkhutten. Daarnaast zijn er nog 4 nauw betrokken waarnemende partners: de Provincie Limburg, de gemeente Heusden-Zolder, de Vlaamse Landmaatschappij en Natuurpunt Limburg. Zij helpen ervoor te zorgen dat het project in goede afstemming verloopt met andere belangrijke initiatieven en projecten in en rond het projectgebied zoals onder meer het project De Wijers.

De Triple E aanpak

Na afloop van het project moeten de uitgevoerde verbeteringen uiteraard voor langere tijd in stand gehouden worden. Natuurbeheer is nog steeds een dienst die geld kost of een vrijwillig engagement vraagt. Maar een vrijwillig engagement is meestal slechts mogelijk dankzij de beschikbaarheid van inkomsten uit andere hoek (bvb. subsidies, erfenis, uitkering, verkoop, diensten, etc.). Dit gaat gelijk op voor een landeigenaar als bijvoorbeeld voor een vrijwilliger uit de stad. Met de 'Triple E' aanpak wil het project extra aandacht schenken aan het belang van het samengaan van ecologie en economie en de sleutelrol die educatie daarin speelt. Bijvoorbeeld: een vijver wordt minder rendabel voor een viskweker wanneer er teveel riet in het midden groeit. Door de overmatige begroeiing van wilgen op de oever van de vijver te verwijderen kan het riet verplaatst worden naar de oevers en wordt de vijver beter voor de Roerdomp (ecologie) en voor de viskweker (economie). Dankzij de uitgewisselde ervaring en kennis (educatie) komt men tot dergelijke oplossingen. Zo wordt bij elke actie nagegaan hoe de relatie tot de Triple E is en hoe dit verbeterd kan worden en waar nog meer potentieel voor de toekomst ligt.

Voor meer informatie: Arne Vanden BOGAERDE + 32 (0)2 234 30 00, rural2@elo.org